

21 juni 2020

MACHTELOZE MACHTHEBBERS EN EEN MACHTIG GOD!

Bijbellezing: Daniel 2

Afgelopen week sprak ik iemand die tegen mij zei 'het lijkt wel of heel de wereld van slag is'. Ik moet zeggen, dat ik dat gevoel wel herken. Het gevoel dat de wereld van slag is. Allereerst natuurlijk die wereldwijde pandemie, het coronavirus. Maar ook hoe de wereld politiek gezien onder spanning staat. Maar ook hoe de natuur wordt aangetast en de aarde wordt opgebruikt om de economie en de welvaart op peil te houden of te krijgen. Natuurlijk moet het anders, dat weet iedereen, maar wie is bereid om in te leveren op zijn huidige levensstandaard, als anderen het ook niet doen? De wereld lijkt in alle opzichten van slag.

Nu zijn er anno nu ook andere verhalen te vertellen, gelukkig wel. Die hebben wij ook nodig om soms even adem te kunnen halen. Maar in deze preek wil ik met u terug naar een heel oud verhaal, een heel oude geschiedenis, van heel ver hier vandaan, zowel wat afstand in tijd als afstand in kilometers betreft. Het speelt zich af in het Babylonische rijk, regio Irak, van ongeveer 500 voor Christus. Uit die geschiedenis, heel ver weg van ons bed, horen wij hoe wij het samen met God in deze tijd kunnen volhouden en hoop kunnen houden. En dat laatste is het, wat wij zo bijzonder hard nodig hebben om niet pessimistisch, negatief of verbitterd te worden: *hoop*.

Het hoofdstuk Daniël 2 is vooral bekend vanwege de bijzondere droom van Nebukadnezar over dat indrukwekkende beeld. Maar om echt de boodschap van dit hoofdstuk te ontdekken, is het belangrijk om ook heel goed te kijken naar *hoe* dit alles wordt verteld en wat er om de droom heen gebeurt

Het begint gelijk al aan het begin, de eerste scène: *'In het tweede regeringsjaar van Nebukadnezar had Nebukadnezar dromen. Daardoor werd zijn geest verontrust en was het met zijn slaap gedaan.* Zie je het voor je? De machtige koning Nebukadnezar, die zojuist met grote overmacht Jeruzalem had veroverd en de tempel van God had verwoest, die grote heerser waar op dat moment geen enkel volk of macht tegenop gewassen was..., die zien wij hier wakker liggen. Verschrikt door een nachtmerrie. Badend in het zweet werd hij wakker. En hij kan de slaap niet meer vatten. ... En als hij even later weer bij zijn positieven is – de volgende scène - dan roept hij zijn raadsman bij zich. Magiërs, droomuitleggers, alle wijzen met bovennatuurlijke wijsheid worden opgetrommeld. Zij moeten de droom uitleggen. Maar niet alleen de droom uitleggen. Zij moeten ook vertellen *wat* koning Nebukadnezar heeft gedroomd. 'En anders, dan maak ik jullie allemaal dood.' Zojuist lag die bange Nebukadnezar nog te rillen in zijn bedje... en nu is hij weer 'the man', die grillige koning die laat zien hoeveel macht hij heeft en dat iedereen voor hem heeft te vrezen.

En dan verschijnt Daniël op het toneel. We zijn dan weer een scène verder. Daniël is een van die wijzen, die een zwaard boven het hoofd hangt. Maar als Daniël het bericht krijgt dat alle wijzen met de dood zijn bedreigd door de koning, stapt Daniël op de koning af en vraagt hij om uitstel van executie. Hoe durft Daniël? Maar de koning luistert. Het staat er niet bij, maar ik denk dat God het hart van de koning daartoe bewogen heeft. En wat doet Daniël dan, als hij extra tijd heeft gekregen? Hij stelt zijn vrienden op de hoogte van wat er aan de hand is en samen gaan zij bidden (vers 17-18). Daniël vult de mogelijk laatste momenten van zijn leven in met gebed. ... God verhoort zijn gebed. Daniël krijgt van God geopenbaard wat de koning heeft gedroomd en wat dat betekent. En wat prachtig: Daniël rent er niet meteen mee na de koning, maar Daniel spreekt eerst een lofzegging uit. Een loflied op God (vers 20-23): *'De Naam van God zij geloofd van eeuwigheid tot eeuwigheid, want van Hem is de wijsheid en de kracht'* (...) Misschien dat u of ik deze lofprijzing pas achteraf hadden uitgesproken, als alles achter de rug is en je tenminste zeker weet dat het doodsgevaar geweken is, maar Daniël niet. Eerst de lofzegging op God, ook al was het

vijf voor twaalf. Eerst tijd nemen voor de lofzegging. Niet God loven, als bedankje achteraf, maar God centraal stellen in elke situatie van je leven. Wat een verschil: een bange Nebukadnezar, bang en dan weer grillig, klein en dan weer opeens heel machtig. Zo instabiel... en ook zo hard. En dan die Daniël: zo wijs en zo vol van geloof, een man van gebed en lofprijzing, zelfs als de situatie zo dreigend is.

En wat zien wij helemaal aan het einde van de geschiedenis, als Daniël de droom heeft verteld en ook heeft uitgelegd? De ontknoping. Er volgt nu namelijk een heel bijzondere reactie van koning Nebukadnezar. In de droom werd aan Nebukadnezar duidelijk gemaakt dat zijn rijk in zal storten. Als verpletterd door een steen. Maar wat doet Nebukadnezar na het aanhoren van deze uitleg (vers 46-47)? De machtige, impulsieve koning valt op de knieën voor een jongen uit Israël, een gelovige jongen die met zijn vrienden had gebeden en die een loflied had gezongen voordat hij naar de koning ging. 'Maar koning..., heeft u de droom niet helemaal begrepen?' Of is Nebukadnezar zo onder de indruk van de schijnbaar bovenaardse wijsheid van Daniël? Of is het geloof, geloof in de God van Daniël Die hij aanbidt door voor Zijn knecht Daniël te knielen? Nebukadnezar verwoordt in ieder geval precies waar het in dit hoofdstuk om gaat. Het gaat niet om de droom die ons precies vertelt hoe de geschiedenis zal aflopen. Nee, het gaat om God. *De koning antwoordde Daniël en zei: Waarlijk, uw God is de God der goden en de Heere der koningen. Hij openbaart verborgenheden.* Precies zoals Daniël in zijn lofzang verwoordde: *van Hem is de wijsheid en de kracht.* De heidense koning van Babel en de jongen uit Juda belijden hun gemeenschappelijk geloof in God die alle wijsheid en alle macht heeft – de God der goden, de allerhoogste God – God Die ons in Zijn wijsheid laat delen.

Nu, dat is de boodschap die Israël door deze ballingschap heen moest helpen. En die Israël vervolgens ook de eeuwen daarna in alle onderdrukking, lijden en teleurstelling, moest doorhelpen. *Van God is de wijsheid:* wat wij niet begrijpen is voor Hem geen raadsel. God zit niet en nooit met Zijn handen in het haar. En: *van Hem is de kracht.* Hij heeft heel de geschiedenis met al de grote en kleine machthebbers in Zijn hand. Alle macht is in Zijn handen!

Ik heb daar een tijdje over lopen nadenken... met het oog op nu, op wat ik zo even aan het begin van de preek allemaal opsomde van pandemie en politieke onrust in de wereld en afbraak van de schepping en racisme enzovoort... *Van God is de wijsheid en de kracht,* die ene zin, die kernbelijdenis... helpt je dat om in deze tijd verder te kunnen? Helpt je dat om met alle zorgen om te gaan wat betreft de wereldwijde crises van de huidige pandemie, maar ook polarisatie en ook nog de opwarming van de aarde? Helpt je dat om rustig te blijven onder al die machthebbers die zo bijzonder druk zijn met hun eigen macht en hun eigen land vooropstellen? *Van God is de wijsheid en de kracht.* Helpt je dat om vol hoop te blijven, als je leven zoveel zorgen kent, zo gedeukt is, of als je misschien zoveel ballen tegelijkertijd in de lucht heb te houden?

Het is prachtig om in die droom van Nebukadnezar uitgebeeld te zien hoe God alle macht heeft. Al die rijken die elkaar opvolgden: de gouden eeuw van Nebukadnezar, maar ook de zilveren tijd van (waarschijnlijk) het rijk van de Meden en de bronstijd van de Perzen..., het ijzersterke rijk van de Macedoniërs en misschien wel het half ijzeren en half lemen Romeinse Rijk – of welke uitleg je ook aan al die opeenvolgende rijken geeft... al die rijken die elkaar opvolgden zijn dus werkelijk niets vergeleken met Gods macht. Maar laten wij eerlijk zijn: daarmee was de macht en het geweld van Babel, of van Perzië, of van Rome nog niet gelijk zachtvaardig geworden. Daarmee was het leven onder het regime van de Meden nog steeds bikkkelhard. En daarmee was het Derde Rijk nog steeds een grote hel voor de joden. ... Ik vind het zo'n krachtige boodschap die in de droom van Nebukadnezar verscholen zit – van God is alle wijsheid en kracht! – maar daarmee moest je het als jood nog wel jaren zien uit te houden in de ballingschap. En daarmee moest het volk Israël nog wel talloze onbegrijpelijke momenten in haar bestaansgeschiedenis doorstaan. En daarmee is alle wereldproblematiek op dit moment ook nog niet opgelost. Er zijn

ook anno nu nog zoveel grillige grootmachten, narcistische leiders, onrechtvaardige structuren en verlammeende vraagstukken. Dit beeld, deze droom van Nebukadnezar helpt je dus niet om het nu te begrijpen..., *maar wel om verder te kijken dan het nu*. Want in al die onbegrijpelijke dingen, is er Eén Die het niet aan wijsheid ontbreekt. En in al die eindeloze machtspelletjes is er Eén Die alle macht heeft. Ja, Hij heeft Nebukadnezar de macht gegeven, hoe ontstellend is dat (zie ook: Romeinen 13). God wijsheid moeten wij niet willen begrijpen, dat kunnen wij niet. Maar wij mogen wel wijsheid van God ontvangen... *om deze wereld en deze wereldtijd te doorzien*. En daarvoor hoef je geen geleerde te zijn aan het hof van Babel, zoals Daniël en alle andere wijzen. Nee, hoofdstuk 2 laat vooral een andere kant van Daniël zien: Daniël als eenvoudige gelovige, die samen met zijn vrienden bidt. Daniël die samen met zijn vrienden een gemeente in het klein vormt. Samen bidden. Samen lofzingen. Samen luisteren naar de stem van God. Want God geeft wijsheid. Ook aan ons. Door de Bijbel. Door de uitleg en verkondiging. Door het gesprek met elkaar. God geeft wijsheid. Niet wijsheid om alles van het nu te begrijpen. Maar wel om deze tijd te zien in het licht van God. En dan valt er een heel ander licht op deze wereld. Wij mogen – om maar iets te noemen - deze tijd zien in het licht van Pasen. Wij mogen deze tijd zien vanuit de opstanding en Christus' overwinning op de machten. Nebukadnezar lag te rillen in zijn bedje..., maar Daniël mocht in alle rust lofzingen, voordat hij naar de koning ging. Omdat hij wist van de macht van Zijn God. ... Wij mogen door Gods geopenbaarde wijsheid weten dat deze wereld die zo lijkt te veranderen en zo klem komt te zitten een nieuw begin heeft gekregen. Dat God Zijn liefde in Zijn Zoon heeft toegezegd. ... Wij mogen weten dat laatsten de eersten zijn en dat de meest vooraanstaanden in werkelijkheid de minsten zijn en dat vernederden door God worden verhoogd. ... Wij mogen weten dat de grootste machthebbers en zelfs de grote macht van de dood niet het laatste woord hebben. ... Wij mogen de waarden uitleven die bij Gods Koninkrijk horen: vergeving, genade, de vrede zoeken, bereid om voor de ander te lijden. Deze nieuwe kijk op de oude wereld lost niets op van mijn ellende nu misschien. Ik moet daarvoor echt verder kijken dan mijn eigen leven..., wij moeten loskomen van het naar onszelf en naar onze situatie kijken en daarin alles van God te verwachten wat wij willen... het gaat God om de toekomst, om Zijn rijk, om Zijn eer! Dat is heel de focus van de droom, van heel Daniël 2. Want er zijn nog talloze mensen die door deze wereldrijken die in dat standbeeld zijn verrat, vertrappt zullen worden. Er zullen nog tallozen onder die wereldrijken lijden... Er zullen nog zoveel mensen onrecht in hun leven ervaren, door het leven geslagen worden en onbegrijpelijke dingen meemaken. Er zullen nog zoveel christenen als een bedreiging door deze machthebbers worden gezien en worden opgesloten of gedood Maar God gaat toch door alles heen door met Zijn werk. Er komt een steen met een daverend geluid naar beneden rollen. Hij maakt snelheid, hij heeft een enorme kracht... en dat hele beeld met al die wereldrijken is in één keer kapotgeslagen.

Ik weet niet of deze droom wil duidelijk maken of in één klap een einde aan die wereldrijken zal worden gemaakt. Want als je deze droom vergelijkt met hoe het gegaan is: de wereldrijken waarover het in die droom gaat, zijn niet in één klap verwoest, maar hebben elkaar opgevolgd. Er zijn nog allemaal vragen als je de droom nog verder probeert uit te leggen dan Daniël dat doet. Laten wij het niet allemaal gaan uitpluizen. Volgens mij willen wij veel te veel weten, maar het gaat hierom: *God heeft alle wijsheid en macht. En dat verbeeldt ook die rollende steen, die rolling stone, die al die rijken verplettert.*

Maar als gelovigen die de Heere Jezus hebben mogen leren kennen, zien wij in die steen nog meer dan alleen maar een overweldigende kracht en macht van God. Die steen doet ons denken aan de Heere Jezus. Een steen die onbruikbaar leek (Psalm 118). Een rots, waar je je lelijk aan kon bezeren. Jezus kwam als mens, zo klein en kwetsbaar, zo God-onwaardig zo leek het... maar juist Hij bleek alle macht te hebben in hemel en op aarde. Macht zelfs over de dood, de zonde en alle duisternis. In Hem is het Koninkrijk van God gekomen. Zoals die steen.

Onopvallend, wie had het gedacht? Een steen, niet door mensenhanden, zo legde Daniel uit. Geen mensenwerk. Nee, van God gezonden. 'Alzo lief had God de wereld, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft.' En die steen werd tot een berg die de hele aarde vervulde, zo verhaalt Daniël Nebukadnezars droom. Het Koninkrijk van God vervult heel de aarde. Het gaat dus niet om een hemels oord, ver weg van deze aarde. Of een geestelijke wereld, waar alle aardse ellende is vergeten. Nee, hier op deze aarde vestigt God Zijn Koninkrijk. Het is zo aards als het maar zijn kan. Deze aarde zal tot Gods Koninkrijk worden getransformeerd. De aarde zal worden gezuiverd van alle machtsmisbruik, alle grootspraak, alle onrecht, alle menselijke hoogmoed en hardheid... en Christus zal Koning zijn. Voor eeuwig. Koning der koningen. Misschien, misschien dat je op sommige momenten al iets van de kracht van deze steen mag zien. Dat er barsten komen in het huidige wereldbeeld. Dat alles gaat wankelen, als de wereld in aanraking komt met dit steengoede Evangelie.

Nog even terug naar het begin van de preek: hoe moet je nu in deze tijd staan, waarin heel deze wereld – zoals een gemeentelid het verwoordde – van slag lijkt te zijn?

Daniël gaf met zijn uitleg niet een troost voor iedereen die gebukt ging onder het onrecht en het lijden. Daniël vertelde niet: God lost het wel voor je op. Nee, generaties na Daniël, tot vandaag de dag toe, ervaren onrecht, ervaren dat het leven soms zo heel oneerlijk is. Misschien ben jij er wel een van. Daniël gaf een andere troost, maar daarvoor moest je wel verder kijken dan je eigen situatie: Gods macht en majesteit, Gods wijsheid die alle wereldse wijsheid en macht te boven gaat. God laat je met andere ogen kijken naar deze wereld. Vanuit Pasen. Vanuit Gods nieuwe begin. Richting Gods nieuwe toekomst. Zijn rijk van vrede en gerechtigheid. Dat zet alles van vandaag in een ander licht. Dat wakkert de hoop aan. Dat geeft moed, ook al is die steen nog lang niet uitgerold misschien.

Wij krijgen geen spoorboekje van de geschiedenis. Maar wij mogen leven met hoop. Hoop op Gods toekomst. En vertrouwen dat het God niet uit Zijn handen zal vallen. Daarom hoop ik dat u niet zoals die Nebukadnezar wakker zult liggen, ook al kan het leven soms een nachtmerrie zijn. Maar ik hoop dat u iets van die Daniël mag laten zien, die zelfs in de meest verwarrende momenten van zijn leven in verbinding bleef met God. Daniël, die God loofde, ook al leek dat nog veel te voorbarig, veel te vroeg gejuicht. Lovend en biddend, samen met zijn vrienden. Dat is het ware kerk-zijn.

Laten wij in deze samenleving waarin alles vanuit het eigen leven, vanuit het eigen beleven en vanuit de eigen tijd wordt beleefd daarom in lijn met de droom van Nebukadnezar onze blik helemaal vooruit richten... en onze blik omhoog richten... om daarmee vervolgens weer met beide benen in dit leven te staan. Samen biddend en de lofzang zingend, ook al zijn machthebbers daar niet altijd van gediend. Weet, op één moment zullen ook zij allemaal zoals Nebukadnezar knielen en zeggen: *waarlijk, uw God is de God der goden en de HEERE der koningen.*

